

VAHEARUANNE
Piirkondlike kalapüügipiirangute ning kalade piirmõõtude kaasajastamine

II etapp 2018 ja 2019 aasta

Projekti läbiviiv organisatsioon: Eesti Mereinstituut, Tartu Ülikool

Vastutav täitja: Lauri Saks

E-mail: lauri.saks@ut.ee

Tel.: (+372) 5566 0908

1. Ülevaade tehtud töödest

- Ettevalmistustegevused (näiteks info koondamine, metoodika valimine, kokkulepped erinevate osapooltega, lubade taotlemine jm.):
  - a) Alustati andmestiku analüüsi selgitamiseks, milliste kalaliikide võtmealade kaitse järele on vajadus. Kuna andmete esialgne analüüs näitas, et seni koondatud püügiandmete püügikoormuse hinnangute täpsustamine on endiselt vajalik siis jätkati andmestiku koondamist.
  - b) Jätkati andmestiku koondamist ja analüüsi selgitamiseks, milliste kalaliikide piirmõõdud vajavad kaasajastamist.
- Jaamad/piirkonnad, kus antud perioodil vaatlusi tehti.

Välitööd viidi läbi tööde „Piirkondlike kalapüügipiirangute väljatöötamine (lähteülesanne 3.1)“ „Kalapüügieeskirja lisa 8 kaasajastamine (lähteülesanne 3.3)“ raames.

Töö „Piirkondlike kalapüügipiirangute väljatöötamine“ raames viidi läbi välitööd merisiia koelmualade seisundi väljaselgitamiseks Hiiumaal Soonlepa lahel ja Õunaku lahel, Lääne-Virumaal Käsmu lahel ning Saaremaal Kuusnõmme lahel. Viidi läbi kogutud proovide laboratoorne analüüs. Jätkati andmete analüüsi eelnevalt teadaolevate andmete ning juba kehtivate piirkondlike püügipiirangute alusel.

Viidi läbi töö „Kalapüügieeskirja lisa 8 kaasajastamine“ kameraalsed analüüsid ning välitööd. Kameraalse analüüsi käigus selgitati välja, millised Kalapüügieeskirja lisa 8 (Kel8) mainitud vooluveekogu suudmealad on siirdekaladele rändeks sobivad. Seda tehti eelnevalt teadaolevate andmete alusel (nt. lõhe ja meriforelli kudeveekogude seire tulemused), mis võimaldasid teha kindlaks, kas vastavate veekogude suudmealad on siirdekaladele läbitavad. Veekogudel, mille kohta selline eelnev teadmine puudus viidi läbi välitööd, mille käigus kirjeldati vooluveekogude suudmealade seisundit ning hinnati veekogude suudmete läbitavust siirdekaladele. Saadud tulemuste

kontrollimiseks ning veekogude kalastiku seisundi hindamiseks viidi läbi proovipüügid vastavate vooluveekogude suudmealadel.

- Analüüside/mõõtmiste/vaatluste nimetus ja arv (mitu oli planeeritud, mitu neist jäi tegemata, sh märkida tegemata jätmise põhjus):

Töö „Kalapüügieeskirja lisa 8 kaasajastamine“ viidi inventuur läbi 49-l alal.

Töö „Piirkondlike kalapüügipiirangute väljatöötamine“ koguti proovid 88-st proovipunktist.

2. Katkestused ja häiringud tavapärasel tööl

Katkestusi ja häiringuid tavapärasel tööl üldiselt ette ei tulnud. Töö „Kalapüügieeskirja lisa 8 kaasajastamine“ läbiviimist raskendas madal veeseis, ent saadud tulemusi võib siiski hinnata piisvalt usaldusväärseteks.

3. Lühikokkuvõtte saadud tulemustest

Läbi viidud välitööde käigus kogutud andmete esmase analüüsi põhitulemused on:

- a) Merisiia koelmud Soonlepa lahe sihtkaitsevööndis olid 2018/2019 aasta talvel väga halvas seisus. Pigem on vastava asurkonna merisiia koelmu nihkunud Õunaku lahte ning tasub kaaluda piirkondlike ja ajaliste püügipiirangute ümberkorraldamist selle siiaasurkonna hea keskkonnaseisundi kindlustamiseks.
- b) Enamuse Kalapüügieeskirja lisa 8 vooluveekogude suudmealad võimaldavad siirdekaladele läbipääsu koelmualadele. Siiski ilmnes, et mõned inventeeritud vooluveekogud (nt. Metsara oja, Luidja oja) on kalandusliku tähtsuse minetanud. Samuti on mitmete veekogude seisund koelmualadena küsitav seoses probleemidega mujal (nt. Ikla oja, Kõlu jõgi, Salajõgi), kus vesi suunatakse peavoolusängist mujale või ilmneb rändetakistus veekogus mere ja jõesuudme vahel. Lisaks ilmnes, et Kalapüügieeskirja lisa 8 vooluveekogude nimistusse on tõenäoliselt vajalik kanda Kuuendiku peakraav, kraav (2257400) ja Viirajõgi.

Töö senine kulg viitab, et üldjoontes on koondatud andmestikud piisavad püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Piirmõõtmiste kaasajastamise esmase analüüsi kohaselt oleks eelkõige vaja piirmõõtmiste tõsta ahvenal, korrigeerida piirmõõtmiste kehtivust lutsul ning kaaluda ülemmõõtmiste (nn. püügivahemiku) rakendamist haugi ning koha asurkondade seisundi parandamiseks.

4. Järgmiseks vahearuaude perioodiks kavandatavad tegevused

- c) Viiakse lõpule andmebaaside koondamine jätkatakse sisuliste analüüsidega.
- d) Selgitatakse kalaasurkonnad, kelle seisundi parandamiseks on vajalik meetmeid kasutusele võtta.
- e) Jätkatakse välitöödega (nt. merisiia koelmualade seisundi uuring, kalapüügieeskirja lisas 8 nimetatud jõgede suudmealade kalanduslik inventuur jne).
- f) Jätkatakse piirmõõtude kaasajastamiseks vajalikke analüüse.

5. Võimalikud riskid ja tegevused riskide maandamiseks

Võimaliku riskina torkab silma ilmastikutingimuste potentsiaalne mõju inventeeritavatele aladele. Nt. tormise sügise korral 2019. aastal võib olla raskendatud merisiia koelmualade jätkuv inventuur. Selliste riskide maandamiseks üritatakse koondada võimalikult palju taustandmeid kasutades selleks kohaliku elanikkonna (sh. kalurid) käest saadavat teavet.

Veterinaar ja Toiduameti Kalapüügi- ja turukorralduse osakonna elektroonilises kalandusandmete andmebaasis on siiani andmepäringuid, mis annavad vigase vastuse. Näiteks püügipäevade arvestuses lähevad kaduma osad püügipäevad, kui püünis on püügile asetatud ühes kuus, aga nõudmine jääb järgmisesse kuusse. Väikesest ebatäpsusest hoolimata saab andmeid analüüsiks kasutada, kuid loodetavasti jõutakse vead tarkvaras parandada.

Piirkondlike püügikoormuste analüüsi aluseks on peamiselt 2018. ja 2019. aasta ametlik kalandusstatistika. 2018. aasta kalandusstatistika andmebaas koostati Veterinaar ja Toiduameti Kalapüügi- ja turukorralduse osakonna poolt ja edastati Keskkonnaministeeriumile ning Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudile alles 01.02.2019. Seega laekuvad 2019. aasta andmed suure tõenäosusega alles 2020. aasta jaanuari teises pooles või veebruaris, mistõttu ei ole reaalse mõningate III etapi tulemuste täitmine tähtajaga 20.02.2020. Ettepanek on projekti tulemused, mis baseeruvad selle andmestiku analüüsil, esitada lõpparuandes.

Aruande koostaja: Lauri Saks
Esitamise kuupäev: 17. mai 2019. a.